

Nr 2 y

Skatteutskottets yttrande över vissa delar av propositionen 1973:144 om slopande av folkpensionsavgiften, m. m. och vissa i anledning därav väckta motioner.

Till socialförsäkringsutskottet

Genom beslut den 6 november 1973 har socialförsäkringsutskottet anhållit om skatteutskottets yttrande dels över propositionen 1973:144 i vad den innehåller förslag om slopande av folkpensionsavgiften, ändringar i skatteförfattningarna och bemyndigande för Kungl. Maj:t att i enlighet med i propositionen angivna grunder upprätta och fastställa nya sjömansskattetabeller, dels över de med anledning av propositionen väckta motionerna 1973:2062 av herr Bohman m. fl. (m) och 1973:2065 av herr Helén m. fl. (fp).

Med anledning härav får skatteutskottet anföra följande.

Propositionen

I propositionen föreslås att folkpensionsavgiften slopas fr. o. m. inkomståret 1974. Inkomstbortfallet för staten skall kompenseras genom att arbetsgivare och egenföretagare påförs en socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen med 3,3 % av utgivna löner i pengar och naturaförmåner resp. av inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse. Därvid skall bortses från lön och inkomst, som inte uppgår till 500 kr., och vad som överstiger 7,5 gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet.

Vidare föreslås att egenföretagares socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen skall bli avdragsgill som allmänt avdrag vid inkomsttaxeringen och att till följd därav restituerad, avkortad eller avskriven sådan avgift skall utgöra skattepliktig intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet. Arbetsgivares socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen är att betrakta som en sådan speciell avgift, som enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 22 % kommunalskattelagen och 29 § 1 mom. samma lag utgör avdragsgill driftkostnad vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse.

I likhet med vad som gäller i fråga om tilläggsavgiften föreslås att skattereduktion inte skall ske beträffande den nya socialförsäkringsavgiften till folkpensioneringen.

Dessutom föreslås att nuvarande sjömansskattetabeller skall reduceras med belopp, som motsvarar folkpensionsavgiften i de olika inkomstklasserna. I fråga om sjömansskatten innebär förslaget i propositionen också att kommunandelen av denna skatt, som f. n. utgör 65 % för kommun, som inte tillhör landsting, 45 % för annan kommun och 20 % för

landstingskommun, på grund av folkpensionsavgiftens slopande skall höjas till 75, 50 resp. 25 %.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1974.

Förslaget om slopande av folkpensionsavgiften får ses som en tillfällig åtgärd i syfte att ge löntagarna en påtaglig och snabb standardförbättring under nästa år. Förslaget medför också en lindring av marginaleffekten, dvs. den sammanlagda verkan av skatten på inkomstökningen och den av inkomstökningen föranledda reduktionen av de inkomstprövade sociala bidragen. I syfte att åstadkomma en sänkning av den direkta beskattningen även för följande år har 1972 års skatteutredning i tilläggsdirektiv den 12 oktober 1973 fått i uppdrag att utarbeta förslag, som kan läggas till grund för ett beslut vid 1974 års riksdag, om lindring av marginaleffekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena och sänkning av skatten för inkomsttagare med lägre inkomster.

Skatteutskottet, som delar departementschefens och löntagarorganisationernas uppfattning om behovet av lindring i den direkta beskattningen, har inte funnit anledning till erinringar mot ovannämnda förslag i propositionen och tillstyrker således

att folkpensionsavgiften slopas fr. o. m. inkomståret 1974,

att de föreslagna ändringarna i kommunalskattelagen (1928:370), förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt, uppbördsförordningen (1953:272) och förordningen (1958:295) om sjömansskatt antas av riksdagen,

att riksdagen godkänner de grunder för nya sjömansskattetabeller som angivits i propositionen och

att Kungl. Maj:t bemyndigas att i enlighet med dessa grunder upprätta och fastställa nya sjömansskattetabeller att gälla fr. o. m. den 1 januari 1974.

Folkpensionärernas beskattning

I motionen 1973:2062 av herr Bohman m. fl. yrkas att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer höjs fr. o. m. 1975 års taxering till 90 % av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring för ensamstående och till 70 % av basbeloppet för makar, som båda har folkpension, och i motionen 1973:2065 av herr Helén m. fl. begärs att skatteutredningen med förtur skall behandla frågan om lindringare beskattning av folkpensionärernas extrainkomster. Yrkandena i motionerna får ses mot bakgrund av förslaget i propositionen om ett särskilt pensionstillägg för år 1974 med 3 % av basbeloppet för januari 1974 utöver redan beslutade standard- och indexhöjningar av folkpensionerna. Motionärerna anser det föreslagna pensionstillägget, som med nuvarande basbelopp uppgår till 237 kr. för ensamstående och 474 kr. för makar, otillräckligt.

Reglerna om extra avdrag för folkpensionärer konstruerades om i samband med 1970 års skattereform, och samtidigt gjordes det kommunala bostadstillägget skattefritt. Det extra avdraget har avpassats så, att sidoinkomster utöver folkpension och pensionstillskott upp till 1 500 kr.

för ensamstående och 2 000 kr. för makar inte beskattas. Om inkomsten är högre minskas det extra avdraget, som f. n. uppgår till högst 4 400 kr. för ensamstående och 4 800 kr. för makar, med en tredjedel av överskjutande belopp. Rätten till extra avdrag påverkas också av förmögenhetsinnehav.

Det i propositionen föreslagna pensionstillägget är i princip skattepliktigt. Genom det extra avdraget kommer emellertid pensionstillägget i praktiken att bli skattefritt för alla folkpensionärer, som är berättigade till sådant avdrag, eftersom det extra avdraget automatiskt ökar med belopp som motsvarar pensionstillägget. F. n. medför en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst på 8 900 kr. för ensamstående och 13 800 kr. för gift folkpensionär ingen beskattningsbar inkomst på grund av det extra avdraget. Vid 1975 års taxering kommer en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst på 10 200 kr. för ensamstående och 16 200 kr. för gift att bli helt skattefritt.

I en reservation till skatteutskottets betänkande SkU 1972:32 rörande omläggning av beskattningen fr. o. m. den 1 januari 1973 anförde reservanterna, att skatte- och bidragsreglerna kunde leda till otillfredsställande resultat för folkpensionärerna och hemställde att skatteutredningen skulle få i uppdrag att beakta de särskilda problem och svårigheter, som är förenade med folkpensionärernas extrainkomster. Sedan reservationen segrat vid omröstning i kammaren, har skatteutredningen i tilläggsdirektiv den 2 juni 1972 fått i uppdrag att också pröva frågan om beskattningen av folkpensionärernas extrainkomster. Enligt vad utskottet erfarit kommer utredningen att behandla denna fråga med förtur. Härigenom torde berörda yrkande i motionen 1973:2065 vara tillgodosett.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet lagstiftningsyrkandet i motionen 1973:2062.

Indexreglering av det direkta skattesystemet

I motionen 1973:2065 av herr Helén m. fl. begärs tilläggsdirektiv till skatteutredningen om införande av ett inflationskydd i det direkta skattesystemet.

Under senare år har riksdagen vid upprepade tillfällen intagit en negativ ståndpunkt till frågan om indexreglering av skattesystemet med hänsyn till att en sådan åtgärd, främst på grund av källskattesystemet, är förenad med stora praktiska svårigheter och kan skapa stabiliseringspolitiska problem vid en inflationistisk utveckling. Enligt finans- och skatteutskottens av riksdagen godkända uttalanden bör därför beskattningen som hittills tid efter annan omprövas och avvägas med hänsyn till penningsvärdeförändringen och ändrade förutsättningar i övrigt. Mot bakgrund härav har departementschefen i direktiven för skatteutredningen framhållit, att utredningen inte har anledning att överväga frågan om indexreglering av skattesystemet. Så sent som den 7 november i år har chefen för finansdepartementet i svar på en interpellation meddelat att regeringen inte är beredd att ompröva skatteutredningens direktiv i

fråga om indexreglering av skattesystemet.

Skatteutskottet har inte funnit anledning frånträda sin tidigare ståndpunkt i frågan och avstyrker därför motionen 1973:2065 i denna del.

Stockholm den 15 november 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), fruor Nettelbrandt* (fp), Holmqvist* (s), herrar Kristenson (s), Josefson (c), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist* (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro* (m), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

Avvikande meningar

1. *Beträffande folkpensionärernas beskattning* av herrar Magnusson i Borås (m) och Nilsson i Trobro (m), som ansett att de avsnitt i utskottets yttrande på s. 3, som börjar med "I en" och slutar med "motionen 1973:2062", bort ha följande lydelse:

Ett borttagande av folkpensionsavgiften innebär en skattelindring för skattebetalarna i de aktiva åldrarna med ett belopp av 1 500 kr. vid cirka 35 000 kr. årsinkomst. Pensionärerna erhåller emellertid icke någon kompensation utöver det extra pensionstillskottet på 237 kr. för ensamstående och 474 kr. för makar, som båda uppstår folkpension. Genom det krav som framställts i motionen 1973:2062 att grundavdraget skall utgöra 90 % av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring för ensamstående och 70 % av basbeloppet för makar som båda har pension, skulle folkpensionärerna få en kompensation, som i någon mån skulle motsvara den skattelindring som kommer andra medborgare till del. Inte minst från rättvisesynpunkt anser utskottet därför att berörda yrkande i motionen 1973:2062 bör godkännas av riksdagen.

2. *Beträffande indexreglering av det direkta skattesystemet* av herr Magnusson i Borås (m), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m) och Olof Johansson i Stockholm (c), som ansett att de avsnitt i utskottets yttrande, som på s. 3 börjar med "Under senare" och på s. 4 slutar med "denna del", bort ha följande lydelse:

En inflationistisk utveckling av samhällsekonomin leder till att skattesystemet för de flesta inkomsttagare får andra verkningar än vad som avsetts. Möjligheterna för stora grupper inkomsttagare att nå den

eftersträvade höjningen av levnadsstandarden motverkas.

Inflationen måste i första hand bekämpas med målmedvetna ekonomisk-politiska åtgärder. Men det är ändå motiverat att införa ett visst inflationsskydd i skattesystemet, så att inflationens automatiskt skattehöjande effekt kan motverkas. Riksdagens beslut om skatteuttagets fördelning får inte åsidosättas genom inflationsutvecklingen. Detta är särskilt väsentligt för låg- och mellaninkomstgrupperna. Det är enligt utskottets mening anmärkningsvärt att 1972 års skatteutredning i direktiven förbjudits att undersöka frågan om ett inflationsskydd i det direkta skattesystemet. Denna ovilja att ens utreda en fråga av väsentlig betydelse för stora löntagargrupper är svårförklarlig.

I enlighet med motionen 1973:2065 och vad utskottet nu anfört bör 1972 års skatteutredning ges tilläggsdirektiv att ta upp frågan angående inflationsskydd i skattesystemet eller andra åtgärder i syfte att garantera att en fortgående inflation inte som hittills skärper skatteuttaget.

